

Lammas ja Kits

Eesti Lamba- ja Kitsekasvatajate Liidu kuukiri

JUUNI 2019

Head Liidu liikmed!

Kui Eesti Lamba- ja Kitsekasvatajate Liit kutsuks Riigikogu välja näiteks köietõmbamises - kas tõmmatakse lambakasvatajad üles Toompeale või riigikogulased alla karjamaale. Kes võidaks? Loota on, et Liidu lamba- ja kitsekasvatajad.

Seda kolmel põhjusel: a) meid on rohkem (101 vs 180); b) põllumeeste (-naiste) näol on tegemist ikkagi suhteliselt treenitud ja karuste tüüpidega; c) meie tõmbame mäest allapoole. Seda võitu saaksime me maitsta siiski ainult sellel tingimusel, et kõik Liidu liikmed võtavad köiest kinni ja sikutavad kogu jõuga. Ja kui meiega liituksid veel kõik Eesti lamba- ja kitsekasvatajad (ca 1500 peret), siis sikutaksime palju suuremaid asju paigast kui Riigikogu. Aga kui saadame sinna sikutama ainult oma kaks tegevtootajat? Või tegevtootajad koos juhatuse seitsme liikmega? Tavapärast on meie üldkoosolekutele kohale tulnud ca 30 inimest... Ootame, et Liit teeks midagi, et Liit seisaks meie huvide eest. Aga vähe anname endale aru, et liit see olemegi meie ise - liidu liikmed. Ja selleks, et midagi tehtud saaks, peab keegi Liidu liikmetest selle ära tegema, tihti vabatahtlikult oma talu ja töö kõrvalt.

Enamasti kipume kõike seda pidama enesest mõistatavaks, et meile makstakse toetusi, et meil on teatav leevendav poliitika kiskjaennetuseks ja -kompensatsiooniks, et meil on olemas kodumaine tõuaretus jne. Sellest ei saa põllu peal arugi kui jaburad võiksid veel olla loomakasvatuse, veekaitse, mahetootmise jm reeglid, kui keegi pidavalt kusagil otsustajatega köievedu ei peaks. Keskmise riigikogulane või ametnik ei tea ei lambakasvatusest ega kitselüpsist midagi, ta ei tule isegi selle peale, et sellised eluvald on olemas ja seal on mingid probleemid lahendada. Ainus viis lahendusteni jõudmiseks on minna, ennast ja oma muresid tutvustada, pakkuda lahendusi ja seista enda õiguste eest. Ja karta on, et ei ole möödunud nädalatki, kus mõni Liidu töötaja või juhatuse liige ei oleks pealinnas kohtumisel või koosolekul. Ja see töö on vilja kandnud - kitse- ja lambasektor on tõusnud rohkem pildile, meid teatakse ja meie poole pööratakse, et plaane kooskõlastada. Aga see on alles algus.

Kõike ei jõua - ei saagi jõuda. Aga mida rohkem on sikutajaid, seda rohkem jõuab. Selle aasta üks peamisi prioriteete on infovahenduse parandamine ja selle kõige olulisem kanal on see, mida hetkel loed. Katsume teha kuukirjast "Lammas ja Kits" sellise infokanali, kust Liidu liige saab teada, millisest kõiest parasjagu (ja millises suunas) sikutatakse, lisaks veel kuhjaga head nõu ja muud kasulikku lugemist. Samas on sellise kuukirja väljaandmine uus mahukas ülesanne - vaja on uusi sikutajaid kõie juurde! Elektroonilisel kuukirjal ei ole mahupiirangut ja see on just nii hea ja informatiivne, kui me ise selle teeme. Kõis on pikk ja sellel on veel piisavalt ruumi kümnetele ja kümnetele panustajatele.

Mats Meriste

Eesti Lamba- ja Kitsekasvatajate Liidu juhatuse aseesimees

KUUKIRI "LAMMAS JA KITS" VAJAB TOIMETUSE MEESKONDA ABIKÄSI

Juuni lõpus saabus ELKL-i kontorisse hea uudis - meie projektitaotlus teadmussirde rahastusse sai rahuldava otsuse! Seega on järgnevate 24 kuukirja numbril väljaandmise taga rohkem väge, kui ainult entusiasmi ja kohusetunne. Kuukiri vajab toimimiseks meeskonda, kes paneks kokku kõik head mõtted, millest üks sisukas ja informatiivne kuukiri kokku voolida. Tänu eelarve tekkele on Liidul suuremad võimalused tasuda artiklite kirjutamise eest ja tõlkematerjalide tõlkimise eest. Kõik helged ja inspireeritud panustajad on oodatud!

Eelkõige ootame meeskonda:

- Turuinfo toimetajat (vajalik korra kuus läbi helistada lammaste kokkuostjad ja koondada info turul toimuvast)
- Kitsekasvatuse rubriigi toimetajat - ideed ja töö autoritega, et saada kokku kitsekasvatajate jaoks oluline info (vajalik otsida materjalid, mida tõlkida (ka autoriõigused), tellida kodumaistel ekspertidelt artikleid, vastutada, et materjal oleks õigeaegselt ajaks koos. Ei pea tingimata ise kirjutama, aga võib).
- Kõiki, kellel on häid mõtteid, tahtmist panustada ja soov lamba- ja kitsekasvatust üheskoos haljamale aasale vedada.

JUHATUSE KOOSOLEK

12. juuni, Märja

- Võeti uueks liidu liikmeks vastu FIE Armin Rudi.
- Vaadati läbi ja kiideti heaks FIE Taavi Jäetma Pässu karjaraamatuga liitumise avaldus.
- Otsustati EPKK toimkondadesse esitada järgmised liidu esindajad - Mats Meriste (lihatoimkond), Ell Sellis (mahetoimkond), Katrin Tambet (mahetoimkonna asendusliige). Oodatakse kitse- või piimalambakasvatajate esindajat piimatoimkonna liikme kandidaadiks.
- Otsustati konkurss tegevjuhi ametikohale välja kuulutada juuli alguseks.

Eesti Lamba- ja Kitsekasvatajate Liit on Eesti lamba- ja kitsekasvatajaid ühendav mittetulundusühing, kes esindab sektori ja oma liikmete huve ning osaleb sektori arendamisel. Aretusorganisatsioonina omab liit tegevusluba viie lambatõu (eesti valgepealine, eesti tumedapealine, dorper, lleyn, teksel) aretamiseks.

Kuulutame välja konkursi

TEGEVJUHI

ametikohale

Tööülesanded:

- Liidu esindamine riigi tasandil erinevates valdkonna asutustes ja protsessides
- Lamba- ja kitsekasvatusektori esindamine erinevates riigiasutustes ja arenguprotsessides
- Liidu tegevusega seotud arendusprojektide algatamine ja juhtimine
- Liidu tegevuse juhtimine, liikmetele suunatud tegevuste korraldamine

Kandidaadilt eeldame:

- Loomakasvatusevaldkonna head tundmist
- Valmisolekut Eesti-sisesteks liikumisteks (valdavalt Tallinn, Tartu, Viljandi)
- Head inglise keele oskust, soovitatavalt ka vene keele oskust
- Julgust esindada ja oma seisukohtade eest seista, head esinemis- ja esindamisoskust
- Projektide kirjutamise ja juhtimise kogemust
- Väga head arvuti kasutamise oskust

Omalt poolt pakume:

- Huvitavat ja väljakutseterohekke tööd
- Koolitus- ja enesetäiendamise võimalusi
- Paindlikku tööaega

Töö asukoht: Tartu linn (Märja), võimalik kodukontor

Tööle asumine: esimesel võimalusel

Kandideerimiseks palume saata elulookirjelduse ja motivatsioonikirja koos palgasooviga hiljemalt 15. juuliks e-posti aadressile kontor@lammast.ee.

Motivatsioonikirjas palume kirjeldada ka varasemat kokkupuudet lamba- ja kitsesektoriga.

LIIDU KONTORIS

PRIA poole läks tee 2019. aasta aretustoetuse maksetaotluse esimene osa, mis sisaldab 2019. aasta esimese kvartali kulude ülevaadet.

Positiivne vastus saadi kõigile seitsmele Teadmussiirde ja teavituse meetme aprillikuu vóorus esitatud projektitaotlustele. PRIA poolse rahastuse on saanud 6 infopäeva kuues erinevas maakonnas (Jõgeva, Läänemaa, Lääne-Vírumaa, Põlvamaa, Saaremaa, Valgamaa) teemal „Lihatödade tootmine, realiseerimine ja bioohutus“ (Lektorid Katrin Tähepõld ja Morgan Hammerbeck). Samuti sai positiivse vastuse meie taotlus infokirja „Lammast ja Kits“ väljaandmiseks järgneva 24 kuu jooksul.

Kuu lõpus korrastasid Eil Sellis, Katrin Tambet ja Katrin Tähepõld liidu arhiivi ning andsid selle vanema osa üle Eesti Rahvusarhiivile. Pärast arhiivipoolset andmete korrastamist saab kõigi materjalidega Rahvusarhiivis kohapeal tutvumas käia.

ARETUSTÖÖST LIIDUS JA LAIEMALT

Juunis toimus aretusvaldkonnas iga-aastane aretajate kokkusaamine nimega aretuse ümarlaud. Sellele eelnes kokkusaamine Veterinaar- ja Toiduameti esindaja Anneli Härmsöniga, et arutada veelkord läbi eesti tumeda- ja valgepealise lamba aretusprogrammidega seotud probleemid ja kitsaskohad.

Kuna aretusümarlauast osavõtt oli suvisest söodatootmise hooajast lähtuvalt tagasihoidlik (ca 15 inimest), siis otsustasime kohaolnutega, et kuna aretusaruannet enam ei pea VTA-le esitama (varem oli selleks tähtajaks 1.juuli, mis tähendas, et statistika oli selleks hetkeks nagunii kokku võetud), siis hakkab ümarlaud edaspidi toimuma jaanuaris-veebruaris. Eks siis ole ehk lambakasvatatajale veidi mugavam aeg kodust välja tulla. See on ka parem aeg aastaplaanide paika panekuks.

Ümarlaual arutasime eelmise aasta tulemuste üle, statistika ja andmete sisestamise täpsuse vajalikkuse üle jms. Loomulikult võttis suure osa ajast ära ka eesti tumedapealise ja eesti valgepealise lamba aretuse tulevikuga seotud arutelu. Kokkulepe jäi, et aretustöötaja uurib välja aretajate huvi oma tegevusega jätkamise osas ning juuli teises pooles toimuvad EV ja ET aretajate kokkusaamised, kus arutatakse läbi aretusprogrammides tehtavad muudatused. Kui keegi tunneb, et sooviks nende tõugude aretusega tegeleva hakata ja jõudluskontrolliga liituda, siis nüüd oleks väga hea hetk endast liidule märku anda, kuna iga uus huviline ja lammas loeb!

Kõike paremat soovides,

Katrin Tähepõld, ELKL aretustöö koordinaator

PS! Aretusfakt: Kes veel ei teadnud, siis maailma üks kõige viljakamaid tõuge on meie oma naabrite soomelammas (*ülal fotol*), kes on võimeline poegima kuni 8 talle korraga. Tavaline on siiski 3-5 talle ute kohta ja keskmine viljakus on 2,41 talle ute kohta.

KONSULENT KIRJUTAB

Võõrutusaja komistuskivid

Ann-Mari Anupõld, MES lambakasvatuskonsulent, veterinaararst

Võõrutusaeg on varsti käes ja mõnel on see trall võib-olla juba täies hoos. Selleks, et võõrutus mööduks ka sel aastal (või siis lõpuks ometi) ilma viperusteta, on oluline endale eelnevalt võimalikud komistuskivid teadvustada ja neist targalt mööda hiilida.

Kas ja miks võõrutamine üldse vajalik on? Väikestes karjades on võõrutamist sageli tehniliselt tüütu teostada ja talled jooksevad emadega kuni uue paaritushooajani kaasas. Sellega on seotud mitmed riskid. Uted, kes imetavad kuni paaritushooajani oma sama aasta talleid, on selgelt kehvas kehaolukorras. Paarituses ei pruugi need loomad tiineks jääda või toovad järgmisel aastal ainult üksiktaale. Jäätalled võivad alates 3.-4. elukuust olla võimelised paaritama ja emasloomi tiinestama. Selle tagajärjel suguluspaaritusest saadud järglased on väiksema kasvu ja nõrgema immuunsüsteemiga. Utt-tallede liiga varajane paaritamine võib endaga aga kaasa tuua kasvuseisaku ja suuri raskuseid poegimisel.

Võõrutusaja peamised eesmärgid

1. Vähendada tallede haigestumisi/surevust
2. Suurendada tallede kasvuiivet

Komistuskivid, mis probleeme põhjustavad

1. Ajastus: liiga hiline võõrutamine (uted ei taastu, talledel kaaluiive seisak)
2. Tervishoid: parasiidistaatus kontrollimata, haigused karjas, mis stressiga välja löövad
3. Söötmise: sööda kvaliteet või kogus ebapiisav, liiga järsud söödamuutused
4. Karjatamine: võõrutatud tallede paigaldamine saastunud karjamaale, liiga suur loomkoormus karjamaa pindala kohta

LOE EDASI

Rubriigis KONSULENT KIRJUTAB avaldame lamba- ja kitsekasvatuskonsulentide poolt loodud originaalartikleid.

Artiklite valmimist toetab:

imes nõuandeteenistus
www.pikk.ee

LIIDU ESINDATUS KOMISJONIDES JA KODADES

18. juuni

Veterinaar- ja Toiduameti Kliendikoja koosolek (Tallinn)

VTA peadirektor Indrek Halliste andis ülevaate Veterinaar- ja Toiduameti toimuvate struktuurimuudatuste kulgemisest, millega loodetakse suuremal määral aasta lõpuks valmis olla. Peadirektori asetäitjad Katrin Reili ja Olev Kalda tutvustasid prioriteetseid järelevalveprogramme 2019. aastal. Nendeks saavad põhiliselt olema multiresistentsete bakteritega seotud probleemid (näiteks ravimikasutus loomakasvatustes), "must liha" ehk siis turgudel müüdiv mitteametlikult tapetud loomade liha ja loomade järelevalve ning ka uute välisturgude avamine tootjatele. Samuti on VTA kasutusse võtnud [uue kodulehe](#) ja ootab selles osas kõigilt kasutajatelt tagasisidet. Lisaks arutati ka kohapeal tekkinud küsimusi (VTA audit, importsöötade kontroll jne). Liitu esindas koosolekul aretustöö koordinaator Katrin Tähepõld.

21. juuni

Põllumajanduse suurandmete projekti infopäev (Saku, Põllumajandusuuringute Keskus (PMK))

Infopäeval rääkisid PMK ja firma Tieto Eesti esindajad, kui kaugele on jõutud [põllumajanduse suurandmete projektiga](#). Kohal käisid Eli Sellis ja tarkvaraarendaja Marju Ignatjeva. Kuulati, milliseid riiklikke andmekogusid on projekti raames analüüsitud ja milliseid on plaanis analüüsida ning millised on plaanitavad võimalused andmetele ligipääsuks ja andmete automaatseks edastamiseks eraõiguslike organisatsioonide ja MTÜ-de arendatavates infosüsteemides. eAgronomi tarkvara arendaja andis infopäeval ülevaade ühest võimalikust andmevahetuse lahendusest, mis peaks

olema sobilik ka Pässule.

Taustaks, et Pässut ei saa praegu näiteks e-PRIAga liidestada sel põhjusel, et PRIA ei usalda Pässut kui andmekogu ning et kui ka usaldaks, siis andmevahetuseks vajalik X-tee turvaserveri haldamine oleks ELKL-ile ebamõistlikult kulukas. Avaldasime soovi esitada ELKL ettepanekud seoses Pässu liidestamisega suurandmete süsteemiga ja hankisime vajalikke kontakte.

Suurandmete projekti raames töötatakse välja ka e-põlluraamatu standard põlluandmete automaatseks elektrooniliseks edastamiseks PRIA-le. Selline standard ja Pässu sellega kooskõlla viimine peaks võimaldama tulevikus kasutada Pässu karjamaade haldamise moodulit ametliku põlluraamatuna.

26. juuni

Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja põllumajanduse grupi kohtumine Keskkonnaameti töötajatega (Tallinn)

Kohtumisel tegi ettekande Keskkonnaameti uus peadirektor Riho Kuppert, kes tutvustas ameti struktuuri ja töökorraldust, olemasolevaid kitsaskohti ning visiooni, mille poole liigutakse. Ettekandele järgnesid Keskkonnaameti töötajate vastused EPKK põllumajanduse grupi liikmete poolt esitatud küsimustele, sh lamba- ja kitsekasvatavate liidu juhatuse poolt kirja pandud lambakasvatavate muredele kiskjakahjude ennetamise ja kompenseerimise teemadel. Keskkonnaameti töötajad nõustuvad ELKL väitega, et kiskjakahjude menetlemise kord ja nõuded ei ole üheselt selged ja kättesaadavad ning väljendasid edaspidist soovi kiskjakahjude määruuse muutmiseks, lubades töösse kindlasti kaasata ka erialaorganisatsioonide esindajad. Töötajad tõdesid, et kiskjakahjude kompenseerimise osas on määrus kohati ebaõiglane, eelistades suuremaid ettevõtteid, kuna ka väikesemahulise taotluse puhul rakendub omavastutus, mistõttu on olukordi, mil toetus jääbki kasvataval saamata. ELKL juhatuse poolt toodi välja kiskjakahjude menetlemise korra ebaselgus ja pikaks venivad väljamaksed. Keskkonnaameti töötajad tõdesid, et on olnud erijuhtumeid, millel on enamasti ka omad põhjused. Määrusest lähtuvalt toimub kiskjakahjude menetlemine kolme kuu jooksul ning välja makstakse kompensatsioon otsusele järgneva kuue kuu jooksul. Keskkonnaameti peadirektori asetäitja Leelo Kukk tõdes, et taotluste hulk on mitmekordistunud, mis põhjustab ametile ka väga suure töökoormuse. Ennetavate meetmete osas püüab amet 4x aastas taotlused üle vaadata ja otsused teha. Väljamakstavad summad suurenevad, aga rahastamine hakkab olema eelarvepõhine. Riigi eelarvestrateegia koostatakse kevadises eelarveprotsessis neljaks aastaks korraga. Kokkuvõttes kutsus Keskkonnaamet põllumehi üles aktiivselt ametiga suhtlema ja tagasisidet andma, mis aitab leida paremad lahendused tekkivatele probleemidele. Liitu esindas kohtumisel tegevjuht Katrin Tambet. Loe kohtumise kohta lisaks [siit](#).

28. juuni

Kohtumine maaeluministriga (Tallinn, Maaeluministeerium)

ELKL juhatuse esimees Urmas Aava kohtus maaeluministri ja ministri nõuniku Maidu Pajoga 28. juuni pärastlõunal. Urmas Aava andis ministrile lühiülevaate lambakasvatases toimuvast ja liidu tegemistest. Ministri sõnum oli, et kuna lammaste populatsioon on Eestis kasvamas, siis mingeid lisameetmeid rakendada pole lubatud. Lisaks arutleti järgmistel teemadel: võimalik tapatoetus, VTA

ametnike kulupõhine tasu, laboriuuringud Eestis, lamba üleminekutoetus, liidu kaasamine järgneva perioodi meetmete väljatöötamisse, investeeringumeetme nõuded ja lambakasvatuse tulusus. Urmas Aava puudutas ministriga vestluses ka šaakali ja rongateemat, kiskjakahjude kompenseerimist ja võimalikke ennetustegevusi. Kohtumise lõpuks lepidi kokku, et vaadatakse üle veel need ettepanekud, mille liit on teinud lammaste pidamise nõuetesse ja leiti, et järgneval perioodil ravimtaime põlde ei peaks rajama.

LAMBA- JA KITSEKASVATUS TEADUSES

Igal aastal saabub lambakasvatajate e-postkastidesse kirju erinevatest ülikoolidest, kus küsitakse lambakasvatuse ja majandamise kohta. Eesmärgiks kirjutada valmis ülikooli lõpu vm uurimistöö. Ja paraku sellel kohal lambakasvataja seos selle uurimusega enamasti ka katkeb. Millised tõed välja selgitati, seda me enamasti teada ei saa. Katsume oma infokirjas teha algust lamba- ja kitsekasvatusalaste teadustööde tutvustamisega, kus töö tegijad kirjutavad lühidalt (ja ehk ka arusaadavalt) lahti selle, mida nad välja uurisid. Ehk on seegi samm teadmistepõhisema lambakasvatuse arengu suunas. Oma sellesisulist rubriiki alustame EBS magistrandi Regina Metsalliku magistritöö (tuleb kaitsmisele käesoleva aasta sügisel) tutvustusega.

MAHELAMBALIHA EKSPORTI EDENDAB KOOSTÖÖ

Eesti lambakasvatajate hulgas läbiviidud uuringu põhjal selgus, et mahelambaliha ekspordi põhilised väljakutsed lambakasvataja jaoks on madal mahelambaliha kokkuostu hind, mis hetkel ei erine ka tavalamba kokkuostuhinnast, kallid tapamajateenus ehk lambast väärindatud toote saamine on väga kallis, kontaktide vähesus ning väike kari ehk ei suudeta tagada stabiilset tarnet, samas on mahelambakasvatus Eesti põllumajanduse kasutamata potentsiaal.

Mahepõllumajandusmaa moodustab rohkem kui 15% Eestis kasutatavast põllumajandusmaast. Põllumajandusameti andmetel on umbes 63% Eestis kasvavatest lammastest kasvatatud mahepõllumajanduse nõuete kohaselt, kuid enamik mahepõllumajanduslikult peetud lammastest ei turustata mahepõllumajandusliku toodanguna, seetõttu jääb kasutamata lisandväärtus ja võimalus teenida kõrgemat tulu (Maaeluministerium, 2018).

Võrgustike loomine on Eesti lambakasvatamise ning ekspordi arengu vaatenurgast võtmeküsimus, kuna nii käesolev kui ka varasemalt lambakasvatuse hetkeseisu uurinud akadeemilised tööd toovad välja peamised lambaäri kasumlikkuse suurendamist takistavad tegurid, milleks on ebaühtlane ja üldiselt pigem madal Eestis kasvatatavate lammaste kvaliteet, lammaste väike arv ja konkurentsieelise puudumine või vähemalt selle mitte kasutamine. (Kummel, 2018).

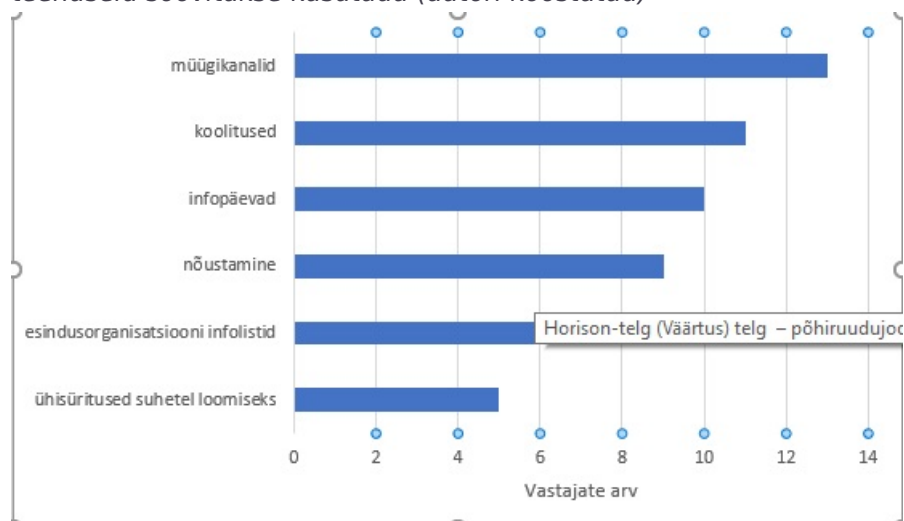
2019. aasta kevadel uurisin oma magistritöös, millised on võimalused Eesti mahelambakasvatajate ekspordivõimekuse tõstmiseks ühistulise tegevuse ja võrgustike loomise abil. Lisaks analüüsisin, millised rollid, oskused ja eeldused on lambakasvatajatel puudu või ei

ole piisavad ning milliseid rolle võiks katta ühistuliselt, et edukalt mahelambaliha müüa ja eksportida. Magistritöö eesmärgi saavutamiseks viisin läbi küsitluse Eesti lambakasvatajate hulgas. Küsitlust jagati Eesti Lamba- ja Kitsekasvatajate Liidus, Eestimaa Talupidajate Keskliidus ning Facebookis „Lambakasvatajad“ grupis. Suurema lambakarja omanikega võtsin ühendust telefoni teel. Küsitlus koosnes neljast suuremast osast: lambakasvatuse ja ekspordi hetkeseis, koostöövalmidus, ekspordikompetentsid, ekspordistrateegia.

Võrgustikud ja koostöö

Uuringus selgus, et lambakasvatajate suhtluskanalite ja võrgustike loomine suurendab ka koostöövõimaluste tekkimist. Kuid on oluline, et võrgustikud teeniksid ka lambakasvataja huve, milleks on tegelike müügikanalite leidmine ja lambakasvatuse arendamine. Eesti lambakasvatuse sektori arengu eest seisab hetkel Eesti Lamba- ja Kitsekasvatajate Liit, mis panustab tõuaretusse ning on infokanaliks lambakasvatajatele. Samas paljud lambakasvatajad nentisid, et praegused organisatsiooni põhimõtted ei ole sobivad. Osade lambakasvatajate arvates ei tegeleta sisulise tööga.

Joonis 1: Lambakasvatajate arvamus, milliseid esindusorganisatsiooni teenuseid soovitakse kasutada (autori koostatud)

Lambakasvataja on tootja

Põllumajanduse eripära on, et põllumehed peavad olema nii ärijuhid, spetsialistid kui tootmistöölised ühes isikus. Lambakasvatuseks sobivaid ärimudeleid on palju, kuid ettevõtte elujõulisuse mõttes on oluline, et need kataksid kompetentsid ja rollid, mis on mahelambaliha turustamisel tähtsad. Lambakasvatus kui agraarne ja traditsiooniline tootmisharu on senini kasutanud ka traditsioonilisi ärimudeleid, kuid selleks, et Eesti põllumajandus oleks jätkusuutlik, tuleb ka lambakasvatajatel kohastuda tänapäevaste ärimudelite ja kaasaegse globaliseerumisega (Haigh, Hoffmann, 2012).

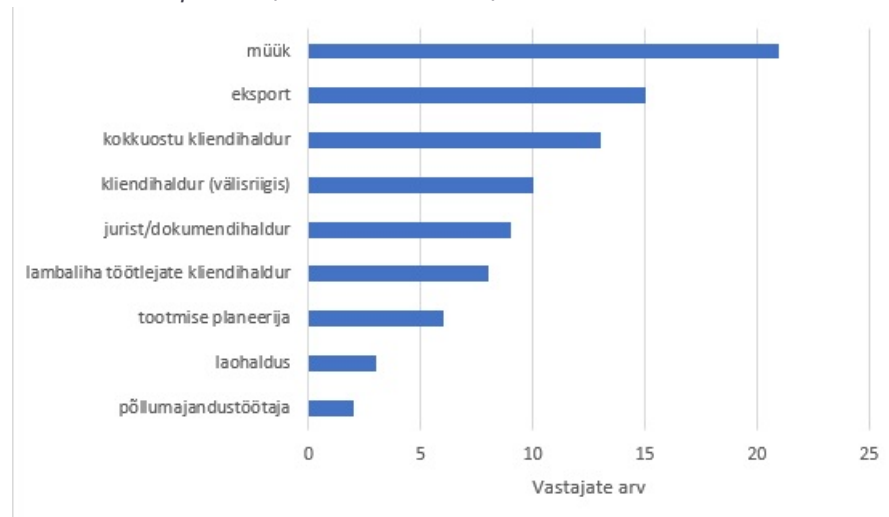
Kuna globaliseeruv maailm liigub spetsialiseerumise suunas, siis mahelambakasvatuse edukaks ekspordiks sobivas ärimodelis on kaetud lisaks lambakasvatuskompetentsidele ka:

- müük
- sihtturu ekspert

- jurist asjaajaja (eurotoetused ja sertifikaadid)
- kliendihaldus

Vastavad kompetentsid ja tegevused võib katta lambakasvataja partner või siis ühistuliselt palgatud töötaja. Lambakasvataval ei ole aega ega oskusi, et tegeleda põhjalikult müügi, turundusega ja ekspordistrateegia väljaarendamisega, mis mahelambaliha ekspordiks vajalik. Lambakasvataja peaks tegelema tootmisega. Müügikanalite otsimise ning ekspordistrateegiaga aga inimene, kes on sellele spetsialiseerunud.

Joonis 2: Lambakasvatajate arvamus, millised rollid on lõpptoodangu turustamisel puudu (Autori koostatud)

Mahelambaliha ekspordiks olulised kompetentsid ja eeldused

Lambakasvatajad tõid välja, et mahelambaliha ekspordiks olulised kompetentsid ja eeldused on suhete loomine, arendamine ja hoidmine, hea müügialane kompetentsus/head müügiargumendid, ekspordibarjääridest aru saamine ning rahvusvahelise äritegevuse kogemus. Üldises plaanis peetakse olulisemaks otsekontaktidega seotud kompetentse ning suurema pildi äristrateegia kompetentsid jäävad pigem tahapoole. Sellest võib järeldada, et lambakasvatajate jaoks on olulisemad konkreetset tulemust ja konkreetset kontaktid ning neil ei ole aega ega huvi tegeleda pikaajalise ekspordistrateegia väljaarendamisega.

Kokkuvõte

Lambakasvatajad on tootjad ning neil ei ole piisavalt aega, huvi ega oskuseid, et tegeleda oma toodangule sobivate ostjate leidmisega ega kogu bürokraatiaga, mis sellega kaasas käib. Ühistulise tegevuse ja võrgustike loomine võimaldaks katta rollid, mis on hetkel lambakasvatajate arvates edukas mahelambalihaekspordis puudulikud.

Kokkuvõtteks võib väita, et koostöös on võimalik spetsialiseeruda. Igal isikul ja ettevõttel on kindel väärtuspakkumine ning suuremat väärtust luuakse, kui ollakse ühes asjas väga hea ehk ekspert. Lambakasvataja peaks tegelema tootmisega. Müügikanalite otsimise ning ekspordistrateegiaga aga inimene, kes on sellele spetsialiseerunud.

Regina Metsallik, EBS magistrant

Viited:

[Eesti lambakasvatusektori arengukava aastateks 2018-2023](#), MeM 2018

Kummel, L. 2018. Eluslammaste ja lambalihasaaduste tootmise ja ekspordi hetkeseis ning tulevikuvõimalused. Magistritöö. Tallinna Tehnikaülikool

Boehe, D. 2013. Collaborate at Home to Win Abroad: How Does Access to Local Network Resources Influence Export Behavior? *Journal of Small Business Management*, 51(2), lk. 167-182.

Haigh, N., Hoffman, A. 2012 Hybrid organizations: The next chapter in sustainable business. *Organizational Dynamics*, 41(2), lk. 126-134.

MEEDIAKAJASTUSI

[Kiskjate nahka läks 14 lammast, 84 silorulli ja üks mesitaru](#), Põhjarannik, 4. juuni 2019

[Piimapäeval püüdsid pilke grilljuustud](#), Maa Elu, 12. juuni 2019

[Vahva video: kade kutsikas ei lasknud karjakoeral tööd teha](#), Lemmik, 16. juuni 2019

[Metsast laulupeole: kõige rohkem tallesid sündis laulu "Kannel" ajal](#), Postimees, 22. juuni 2019

[Vaata, millised tooted pälvisid 2019. aastal prima talutoidu tiitli](#), Maaleht, 26. juuni 2019

[Maaelu Edendamise Sihtasutus hakkab taas andma laenu põllumajandus- ja toidusektori ettevõtjatele](#), GoodNews Majandus, 28. juuni 2019

[Keskkonnatoetused ja põllumajandustegevused käivad käsikäes](#), Põllumajandus.ee, 28. juuni 2019

SAABUVA D SÜNDMUS ED

**LAMBA- JA
KITSEKASVATU
S-ALANE
ÕPPEREIS
september 2019**

Seekordse reisi sihiks on Hollandis ja Belgias asuvad lammaste kogumiskeskused. Soov on oma silmaga üle vaadata, kuhu Eesti lammas siit sõidab ja mis temast saab. Kaalumisel on kaks reisivarianti - bussireis või lennureis. Kui oled reisihuviline, anna oma eelistustest teada [SIIN](#)

Copyright © 2019 Eesti Lamba- ja Kitsekasvatajate Liit

Aadress:

Aretuse 2, Märja alevik,
Tartu linn, 61406, TARTUMAA
www.lammas.ee

Eesti Lamba- ja Kitsekasvatajate kuukiri saadetakse kõigile liidu meililistiga liitunud liikmetele.

Kõik kuukirjaga seotud ettepanekud ja kommentaarid on oodatud aadressile kontor@lammas.ee